

20.Yüzyıldan Günümüze Rekreasyon Yönetimi: Bibliyometrik Bir Analiz

*Kadriye TÜKENMEZ^{ID} **Kadir YILDIZ^{ID} ***Pınar Güzel Gürbüz^{ID}
****Alihan ÖZKAVAK^{ID}

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Özet

Bu araştırmada, 20. ve 21. yüzyıllarda rekreasyon yönetimi ilgili yapılmış olan çalışmaların genel çerçevesinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Web of Science (WoS) ve Scopus veri tabanları üzerinde, rekreasyon yönetimi anahtar kelimesiyle analiz edilerek elde edilen veriler oluşturmaktadır. Verilerin analizinde VOSviewer (Sürüm 1.6.20) görsel haritalama programı kullanılmıştır.

Yapılan analizler neticesinde 20. yüzyılda Scopus veri tabanında 64 makale tespit edilirken 21. yüzyılda ise yine 64 makale tespit edilmiştir. Diğer taraftan WoS veri tabanında yapılan analizlerde 20. yüzyılda 63, 21. yüzyılda yine 63 makale tespiti gerçekleştirilmiştir. Bununla beraber 20. ve 21. yüzyıllar için yapılan analizlerde “rekreasyon yönetimi” anahtar kelimesinin en fazla tekrarlanan anahtar kelime olduğu görülmüştür. Rekreasyon yönetimi kavramıyla “şarj olma, rekreasyon ve tutum kesinliği” kavramlarının sıklıkla beraber kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonuç olarak, bu çalışma rekreasyon yönetiminin ana kavramlarını ve yönelmekte olduğu araştırma alanlarını ortaya koymaktadır. Çalışmadaki tematik kavramların, çalışmaların, kurum, yazar dağılımlarının ve bu kavramla ilgili en yüksek atıf alan yazarların çalışmalarının gelecekteki çalışmaların önünü açmaya, yönünü belirlemeye katkıda bulunmak ve literatürdeki boşlukları tespit etmeye katkıda bulunmak hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Rekreasyon yönetimi, Rekreasyon, Yönetim.

*Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Fakültesi, Manisa-Türkiye. E-posta: kadriyetukenmez@hotmail.com
**Doç. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Manisa-Türkiye. E-posta: kadir.yildiz@cbu.edu.tr
***Prof. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Manisa-Türkiye. E-posta: pnrguzel@yahoo.com
****Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Fakültesi, Manisa-Türkiye. E-posta: alihanozkavak@gmail.com

Recreation Management from the 20th Century to the Present: A Bibliometric Analysis

Abstract

In this study, it is aimed to reveal the general framework of the studies on recreation management in the 20th and 21st centuries. The sample of the study consists of the data obtained by analyzing the Web of Science (WoS) and Scopus databases with the keyword recreation management. VOSviewer (Version 1.6.20) visual mapping program was used to analyze the data.

As a result of the analysis, 64 articles were identified in the Scopus database in the 20th century, while 64 articles were identified in the 21st century. On the other hand, 63 articles were detected in the 20th century and 63 articles were detected in the 21st century in the analyzes made in the WoS database. In addition, it was seen that the keyword "recreation management" was the most repeated keyword in the analysis for the 20th and 21st centuries. It was concluded that the concepts of "recharging, recreation and attitude certainty" were frequently used together with the concept of recreation management. As a result, this study reveals the main concepts of recreation management and the research areas it is oriented towards. It is goaled to contribute to paving the way for future studies, determining the direction of future studies and contributing to identify gaps in the literature with the studies of thematic concepts, studies, institutions, author distribution and the highest cited authors related to this concept.

Keywords: Recreation management, Recreation, Management.

Giriş

Günümüzde rekreasyon kavramı farklı bakış açılarıyla ele alınmış olsa da bu kavram Tolkinden (2012:56) tarafından herhangi bir isteğe bağlı zamanda gerçekleştirilen ve katılımcının hakkında bilgi sahibi olduğu bir faaliyet, bir seçim olarak ifade edilmiştir. Tolkinden (2012:56) rekreasyonu deneyim çerçevesinden değerlendirdiğinde, rekreasyonun hangi faaliyet ya da durum olursa olsun yenilenme söz konusu olduğunu, bireyi canlandırma, tazeleme ve yeniden yaratma özelliklerine vurgu yapmaktadır. Rekreasyon kavramının toplumun her yaş grubu için farklı bir anlam ifade ettiğini belirten Mclean ve Hurd (2014:3) rekreasyonu, gençler için bir çıkış noktası, aileler için bir sosyalleşme ortamı, yaşlılar için bir iyileşme rehabilitasyon ortamı ve rekreatif etkinlik alanı olarak düşünen toplum için ise bir tercih olarak örneklendirmiştir. Bunların dışında ise birçok şehir, ilçe ve kasabalarda bulunan parklar, oyun alanları, su sporları merkezi, spor merkezleri ve toplum merkezlerini içeren yerler, rekreasyon alanları olarak tanımlanmaktadır. Dillard ve Bates (2011) yaptıkları çalışmada, bireyleri rekreatif etkinliklere yönelten etmenleri kaçış, sosyalleşme, kişisel gelişim ve kişisel kazanım olarak belirtmişlerdir. Aynı zamanda araştırmacılar; yürümek, balık tutmak ve doğa yürüyüşü etkinliklerini kaçışla, kamp ve bowling aktivitelerini daha çok ilişkileri geliştirme veya sosyalleşmeyle, kayak ve golf'ü kişisel gelişimle, profesyonel futbolu ise rekabetçi kazanımla ilişkilendirmişlerdir. Bernat ve arkadaşları (2022) insanların rahatlamasını, keyif almalarını ve boş zamanlarını değerlendirmelerini amaçlayan çeşitli faaliyetleri içermesiyle rekreasyonun; insan yaşamı için önemli bir yönü olduğunu iddia etmektedirler. Bundan dolayı rekreatif faaliyetlerin, bireylerin fiziksel, zihinsel ve duygusal refahlarına katkı sağlaması açısından çok önemli bir rol oynadığını öne sürmektedirler. Ayrıca araştırmacılar özellikle, covid-19 salgını sürecinde rekreasyon alanlarının öneminin daha iyi anlaşıldığı ve bu alanların insanların ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkilerine vurgu yapmışlardır.

Rekreasyonun alan olarak; rekreasyon hizmetleri, rekreasyon kaynakları, turizm, eğlendirme ve eğlence şeklinde dört gruba ayrıldığını belirten Jensen ve Naylor (2000:15), rekreasyon hizmetlerinin altında düzenlenen rekreasyonel aktivitelerinin liderlik ve yönetim faaliyetlerini içerdiğini aktarmaktadırlar. Genel hatlarıyla ele alındığında bu süreç, program oluşturmak, denetlemek, faaliyetleri planlamak, liderlik ve eğitim sağlamayı içeren yönetsel fonksiyonlardır.

Broadhurst (2001: 11) yönetim kavramını, belirlenmiş amaçlara ulaşmak için kaynakları yönlendirerek düzenleyen yöneticilerin faaliyetleri olarak tanımlarken; rekreasyon yönetimini ise insanların serbest zaman ve dinlenme alanlarındaki ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olmak olarak ifade etmektedir. Diğer bir tanımda ise rekreasyon yönetimi doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlarken; katılımcılara keyifli ve tatmin edici deneyimler sunmak amacıyla rekreasyonel aktivite ve tesislerin planlanması, organize edilmesi ve denetlenmesi şeklinde

tanımlanmaktadır (Cooke ve ark., 2021). Aynı araştırmacılar rekreasyon yönetiminin, toplumun farklı ihtiyaç ve tercihlerini dikkate alarak rekreasyon alanlarının etkili bir şekilde yönetilmesi ve sürdürülmesine yönelik çeşitli strateji ve politikaların uygulanmasını içerdiğini ifade etmektedirler. Rekreasyon yönetimi; doğal kaynak yönetimi (Jensen ve Naylor, 2000: 90-91), açık alan rekreasyon yönetimi (Jenkins ve Pigram, 2005; Lynn ve Brown, 2003), rekreasyonel turizm yönetimi (Sem ve ark., 1996), sportif rekreasyon yönetimi (Tolkildsen, 2005) ve teröpatik rekreasyon yönetimi (Carter ve Andel, 2020) gibi alanları içermektedir.

Rekreasyon yönetimi zamanla günün koşullarına göre önemli değişimler yaşamıştır. İlk zamanlarda geniş kapsamlı planlamaya odaklanılırken, daha entegre yönetim süreçlerine ihtiyaç duyulmuştur (Getz, 1986). İlerleyen zamanlarda rekreasyon yönetimi, fayda temelli yönetim anlayışı perspektiflerine dahil edilmeye başlanmıştır (Morse ve ark., 2022). Balıkçılık, doğa temelli rekreasyon, spor gibi çeşitli rekreasyon faaliyetlerinin tesis yönetimi, tesislerin yenilenmesi ve inşası odağından mali açıdan daha sorumlu bir rekreasyon yönetimi modeline geçildiği görülmüştür (Stier ve ark., 2005). Bilimsel alışmalar bakımından ise rekreasyonda adalet ve çevresel hususların önemine (Madsen ve ark., 2014), sürdürülebilir bir rekreasyon yönetimi için uygulanabilir modellerin geliştirilmesi (Golston, 2017), rekreasyon yöneticilerinin liderlik yetkinlikleri (Beggs ve ark., 2018), şehir ve şehre yakın alanlarda rekreasyonel ve turistik doğa yönetimini verimli hale getirmek (Sych, 2023) ve son olarak açık hava rekreasyon alanlarını yönetmek için stratejik, bütünsel yaklaşımlara odaklanılmıştır (Burgin ve Hardiman, 2012). Rekreasyon ve rekreasyon yönetimindeki bu gelişim ve değişim süreci günümüzde kapsamlı bir bibliyometrik analizinin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bibliyometrik analiz, belirli bir araştırma alanındaki bilimsel literatürü değerlendirmek ve analiz etmek için kullanılan nicel bir yöntem olup, bilginin gelişimini değerlendirmeyi sağlayan, önde gelen araştırma paydaşlarını belirlemeye yardımcı olan ve belirli bir alandaki bilgi gelişiminin kavramsal alanlarını analiz etmek için istatistiksel ve matematiksel tekniklerin kullanılmasını içeren bir yöntem olarak ifade edilmektedir (Ellegaard ve Wallin, 2015; Liu ve Avello, 2021). Bu kavram, literatürün sistematik incelemelerini yapmak, ana temaları keşfetmek ve belirli araştırma alanlarının veya makalelerin temelini oluşturan teorik çerçeveler oluşturulmasını sağlamaktadır (Sharma ve ark., 2020). Bu açıdan bakıldığında rekreasyon kavramının rekreasyon yönetimi çatısı altında tanımlanması ve rekreasyon yönetiminin ana konularının ifade edilmesi alan yazına önemli derecede katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla bu araştırmada rekreasyon yönetimini genel çerçevesiyle ele almak, literatürde yapılmış çalışmaları harmanlayarak rekreasyon yönetimi konusunda yapılan araştırmalara yol göstermesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma hem basılı hem de elektronik (bilgisayar tabanlı ve internetle iletilen) materyal olmak üzere belgeleri gözden geçirmek veya değerlendirmek için sistematik bir prosedür olan (Bowen, 2009) doküman analizi tekniği ile tasarlanmıştır.

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Web of Science (WoS) ve Scopus veritabanlarında 20. yüzyıl (01 Ocak 1901- 31 Aralık 2000) ve 21. yüzyıl (1 Ocak 2001-18 Şubat 2024 yılları) yayınlanmış çalışmalar örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Tanımlama	Tarama	Uygunluk	Dahil Etme
<ul style="list-style-type: none">• WoS ve Scopus taramasında “recreation management”• Doküman tipi: makale, kitap ve konferans yayınları Toplam: 181	<ul style="list-style-type: none">• Ulaşılan kaynak sayısı: 192Scopus makale: 67WoS makale: 63Scopus kitap: 7WoS kitap: 23Scopus konferans yayını: 6WoS konferans yayını: 18	<ul style="list-style-type: none">• Dışlanan Kaynak Sayısı: Scopus: 9 WoS: 24• Uygun Bulunan Kaynak sayısı: Scopus: 77 WoS: 104	<ul style="list-style-type: none">• Dahil edilen kaynak sayısı: 181

Grafik 1. Araştırma sürecine dahil edilme ve dışlanma kriterleri

Verilerin Analizi

Web of Science (WoS) ve Scopus veri tabanları üzerinden alınan verilerin analizi için literatürün sistematik incelemelerini yapmak, ana temaları keşfetmek ve belirli araştırma alanlarının veya makalelerin temelini oluşturan teorik çerçeveler oluşturmak amacıyla (Sharma ve ark., 2020) veriler iki farklı veri tabanından ayrı ayrı alınarak sınıflandırılmıştır. Ortaya çıkan verilerin görselleştirilmesinde ise VOSviewer programı kullanılmıştır.

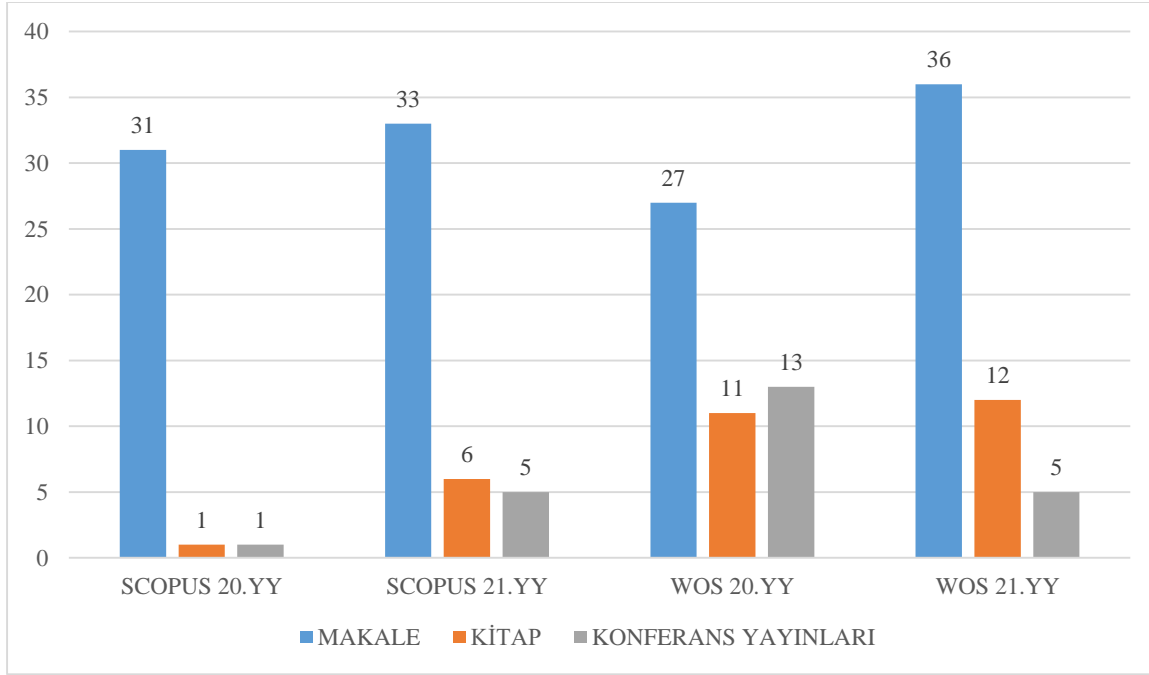
Araştırmanın Etiği

Bu çalışma için Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 22.12.2023 tarih ve 2023/14 sayılı onayı ile etik onam

alınmıştır. Ayrıca mevcut araştırma süresince “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.

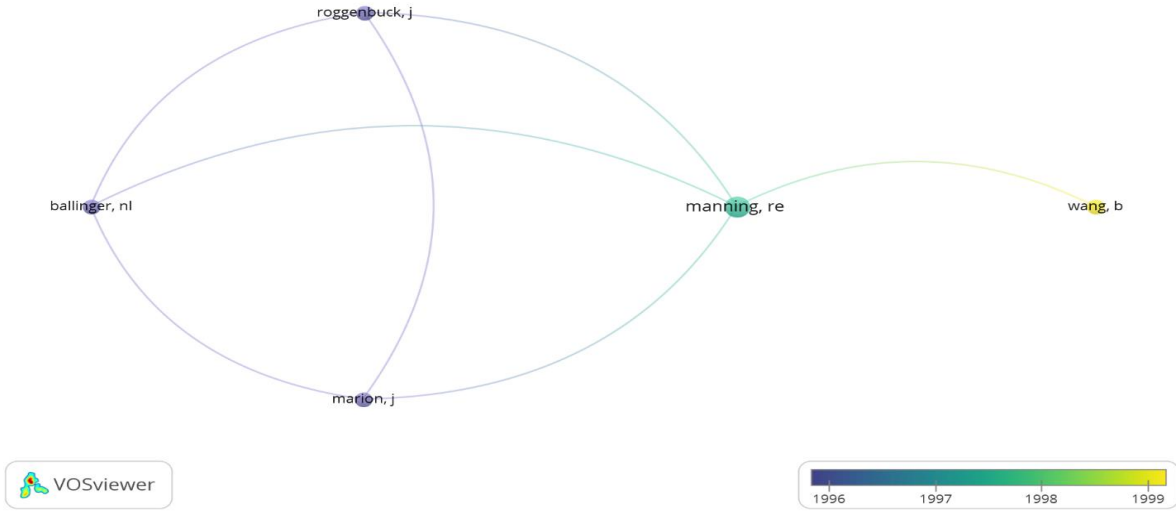
Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

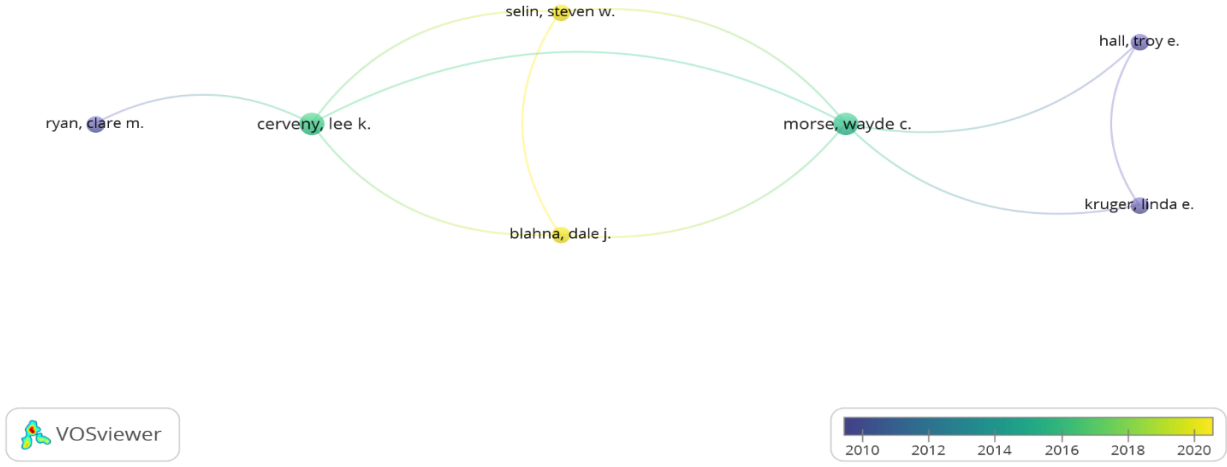

Grafik 2. Rekreasyon yönetimi ile ilgili yayın türleri

Rekreasyon yönetimi ile ilgili yayın türlerinin gösterilmiş olduğu grafikte Scopus ve WoS veri tabanları üzerinde 20. ve 21. yüzyıldaki veri türleri ve sayıları gösterilmiştir. Scopus veri tabanında 20. yüzyılda toplamda 33 yayın, 21. yüzyılda ise 44 yayın olduğu tespit edilmiştir. WoS üzerinde ise 20. yüzyılda 51 ve 21. yüzyılda ise 53 yayın sayısına ulaşılmıştır.

Şekil 1. WoS veri tabanında 20. yüzyıl en çok yayını bulunan yazarlar (N=72)

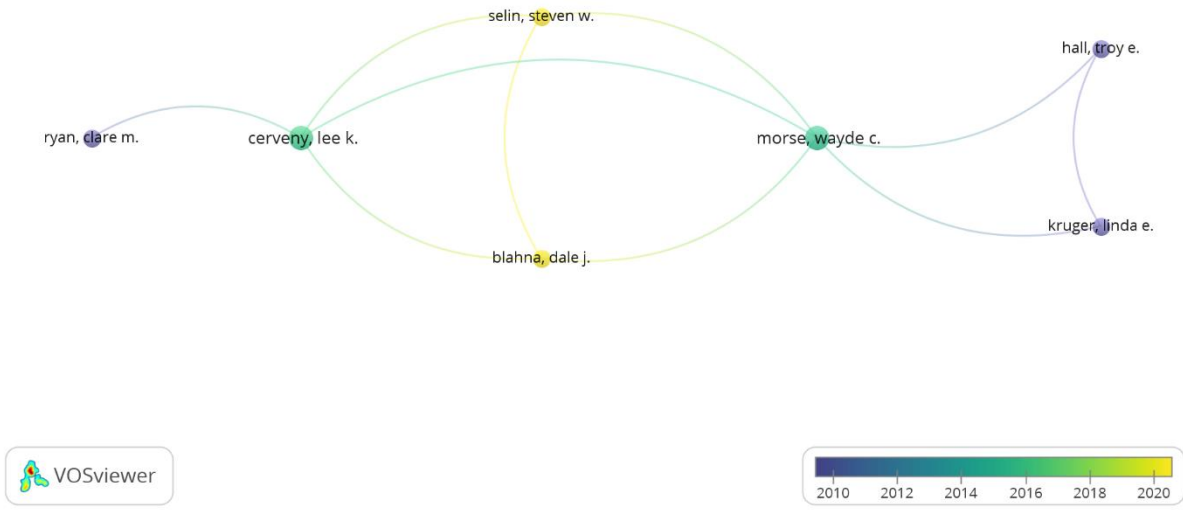

Şekil 2. WoS veri tabanında 21. yüzyıl en çok öne çıkan yazarlar (N=104)

Şekil 1 ve 2 incelendiğinde rekreasyon yönetimi kavramı üzerinde 20. ve 21. yüzyılda WoS veri tabanında en çok öne çıkan yazarların ağ analizini göstermektedir.

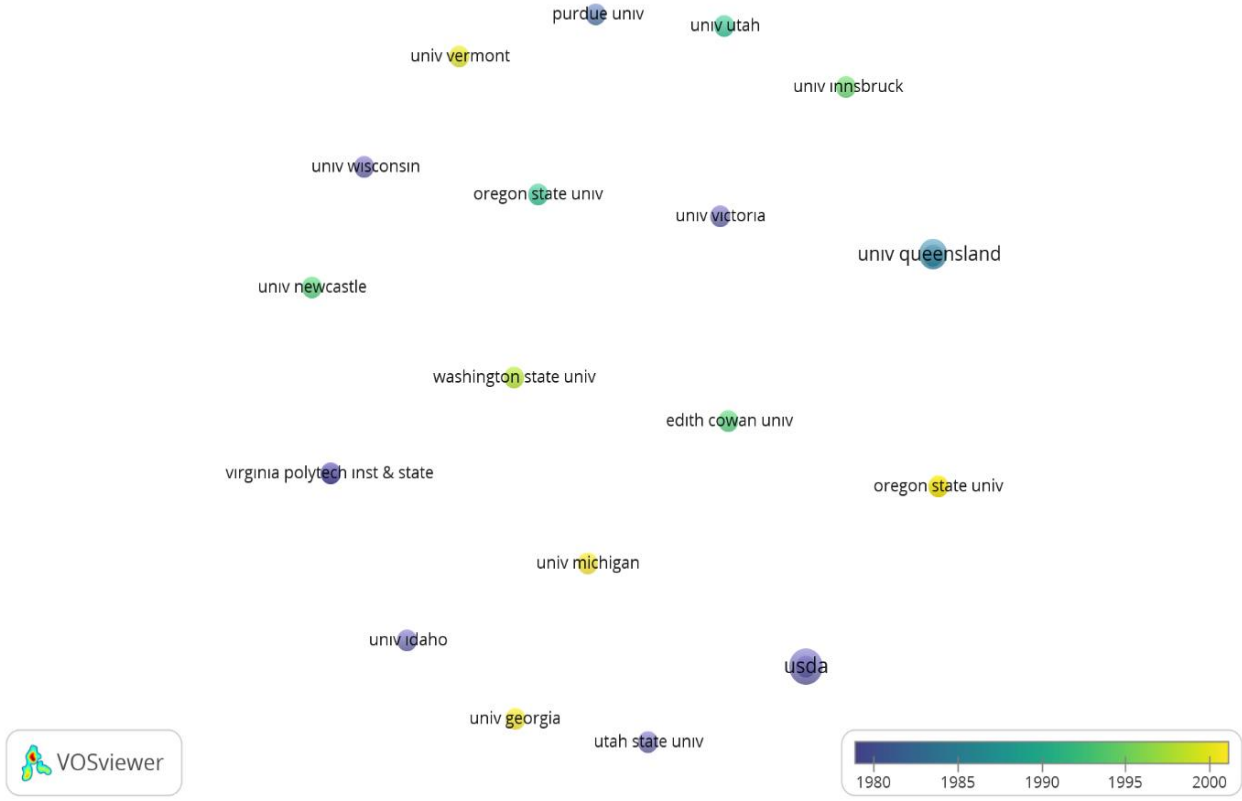

Şekil 3. Scopus veri tabanında 20. yüzyıl en çok öne çıkan yazarlar (N=55)

Şekil 4. Scopus veri tabanında 21. yüzyıl en çok öne çıkan yazarlar (N=119)

Rekreasyon yönetimi konusunda 20. ve 21. yüzyıllar içerisinde, Scopus veri tabanında en çok öne çıkan yazarların ağ analizi şekil 3 ve 4'te sunulmuştur.

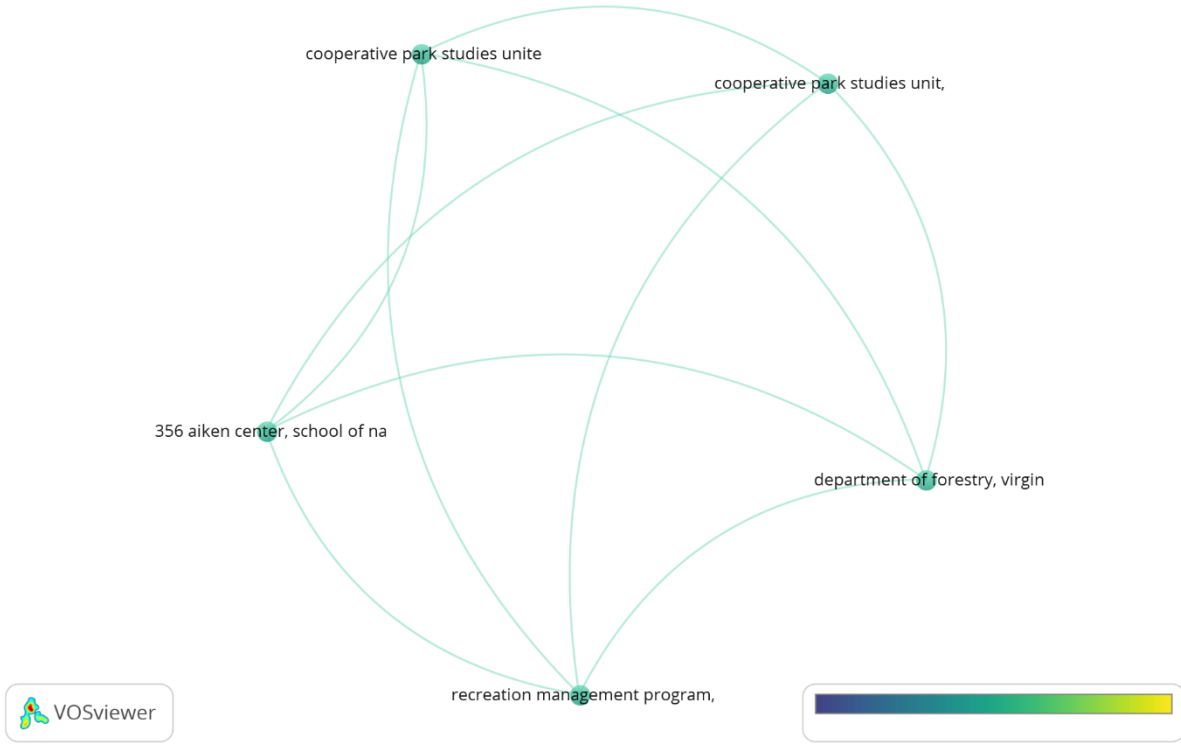
Şekil 5. WoS veri tabanında 20. yüzyıl en çok öne çıkan kurumlar (N=22)

Şekil 6. WoS veri tabanında 21. yüzyıl en çok öne çıkan kurumlar (N=56)

Şekil 5 ve 6 incelendiğinde WoS veri tabanında 20. ve 21. yüzyıl da rekreasyon yönetimi konusuna odaklanan çalışmaların kurum dağılımı VosViewer programı kullanılarak yapılan ağ analizinin renklendirilmiş görseli sunulmaktadır. 21. yüzyılda WoS veri tabanında rekreasyon

yönetimi alanında yayın yapmış kurumları kümelere odaklanarak yorumlamak gerekirse üç kümeye dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu kümeler mavi, turkuaz ve yeşil renkte vurgulanmıştır.

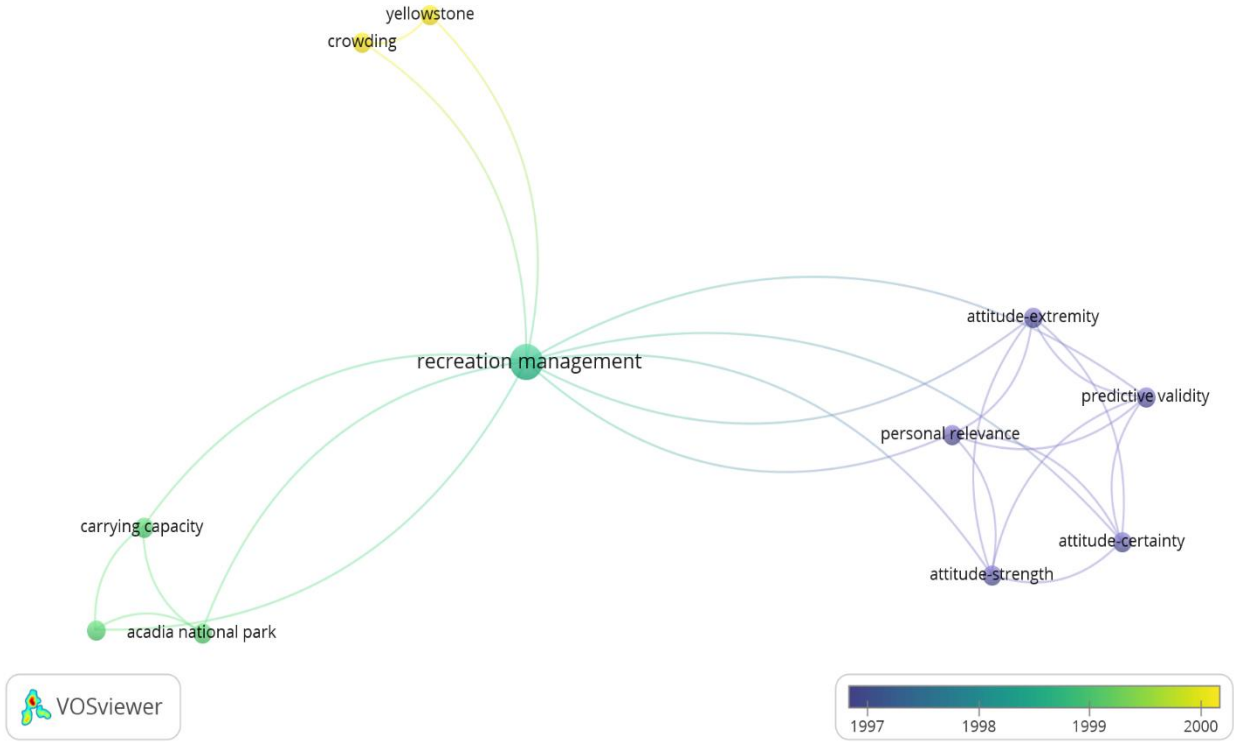
Şekil 7. Scopus veri tabanında 20. yüzyıl en çok öne çıkan kurumlar (N=29)

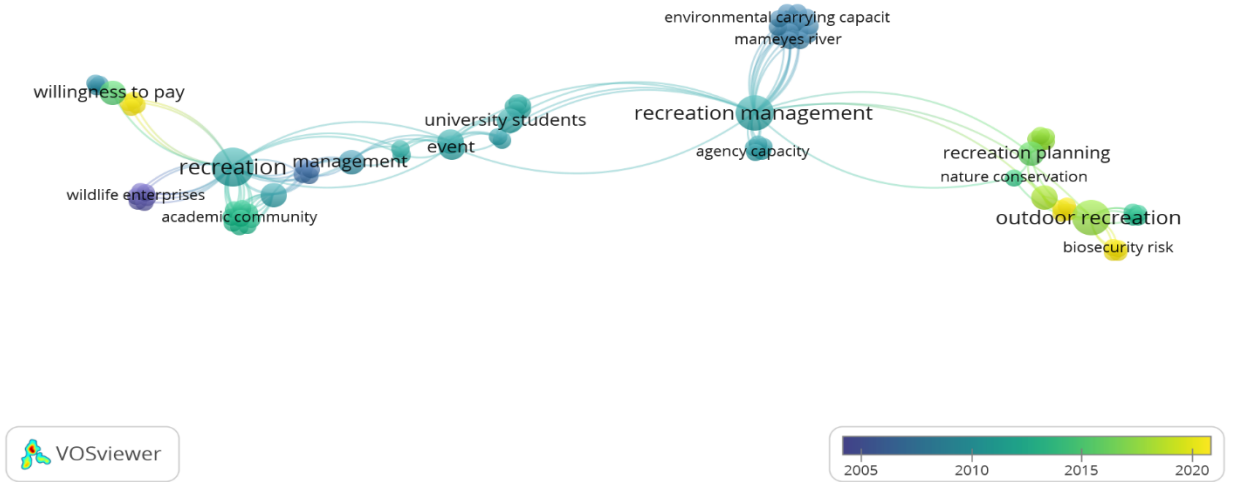
Şekil 8. Scopus veri tabanında 21. Yüzyıl en çok öne çıkan kurumlar (N=79)

Şekil 7 ve 8 de, rekreasyon yönetimi alanında Scopus'ta 20. ve 21. yüzyıl içerisinde en çok öne çıkan kurumların ağ analizini gösterilmiştir. 20. yüzyıl analizinde her kurumun yayın sayısı arttıkça çevre boyutları da artmaktadır. 21. yüzyıl da ise kümelere bakıldığında üç kümeye

odaklanması gerekmektedir. Bu kümeler sarı, turkuaz ve mavi renkte vurgulanmakla birlikte yayın sayısına göre de çevre boyutları da büyümüştür.

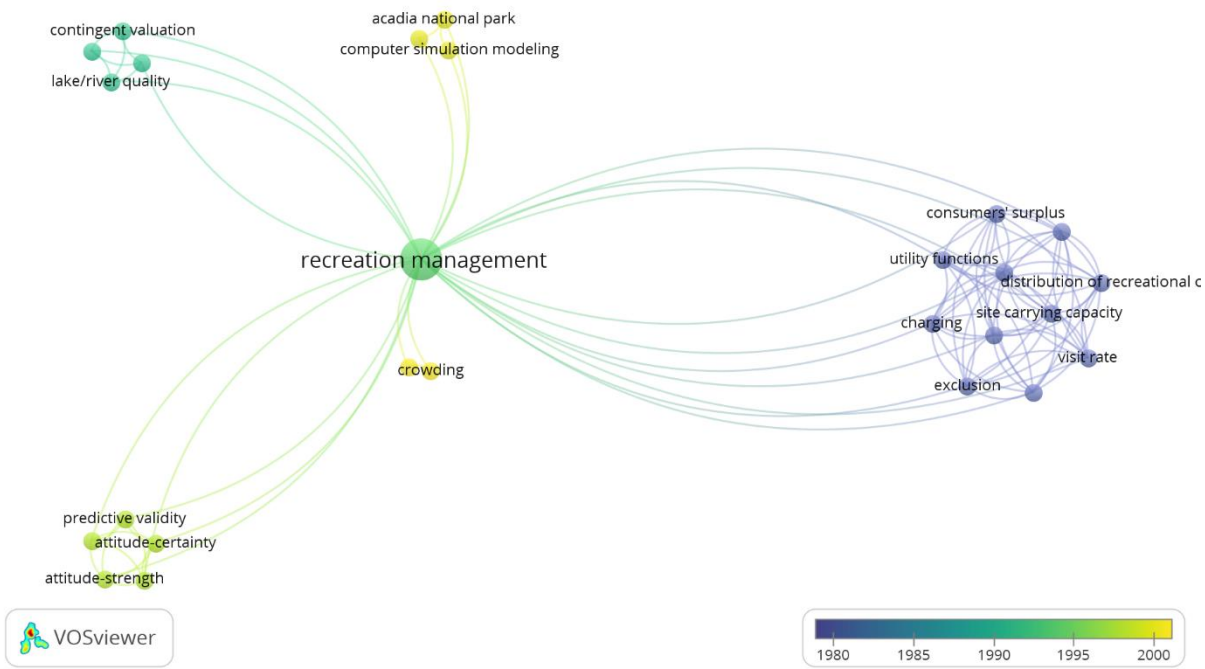
Şekil 9. WoS veri tabanında 20. yüzyıl en çok kullanılmış anahtar kelimeler (N=28)

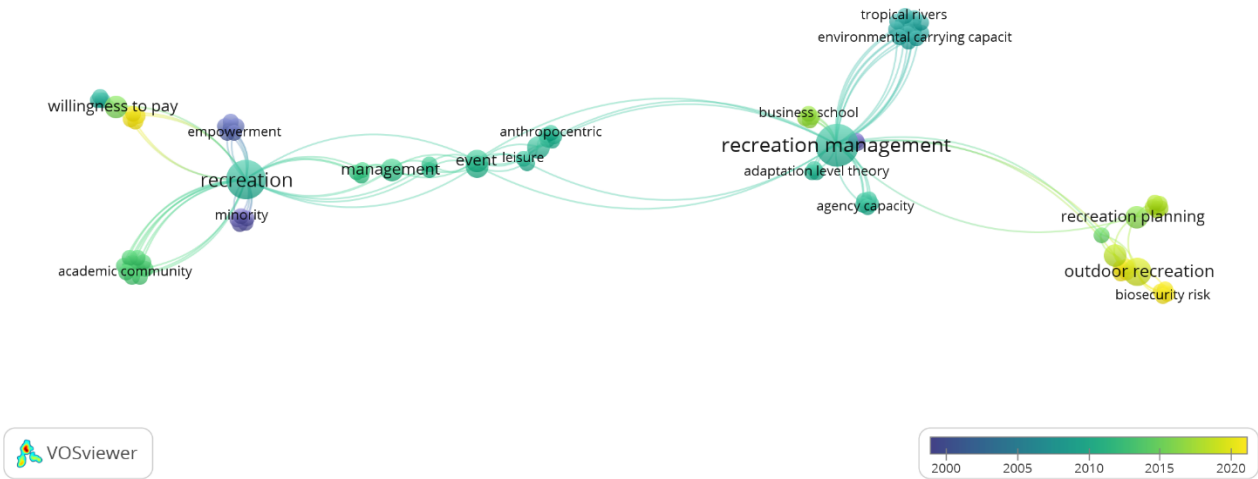
Şekil 10. WoS veri tabanında 21. yüzyıl en çok kullanılmış anahtar kelimeler (N=167)

Şekil 9 ve 10'da WoS veri tabanı 20. ve 21. yüzyıl içerisinde rekreasyon yönetimi alanı için yazarların kullandığı en yaygın anahtar kelimelerin ağ analizi gösterilmektedir. 20. yüzyılda rekreasyon yönetimi (recreation management), kalabalıklık (crowding), taşıma kapasitesi (carrying capacity), Acadia Ulusal Parkı (Acadia National Park), davranış aşırılığı (attitude-extremity), kişisel

ilgi (personal relevance), tahmin geçerliliği (predictive validity), tutum kesinliği (attitude certainty), tutum gücü (attitude-strength) olduğu görülmüştür. 21. yüzyılda ise rekreasyon (recreation), rekreasyon yönetimi (recreation management), açık hava rekreasyonu (outdoor recreation), doğa koruma (nature conservation), rekreasyon planlama (recreation planning), güçlendirme (empowerment), etkinlik (event), yönetim (management), spor (sport), üniversite öğrencileri (university student), akademik topluluk (academic community), çevresel taşıma kapasitesi (environmental carrying capacity), ajans kapasitesi (agency capacity) ve ödeme istekliliği (willingness to pay) şeklindedir.

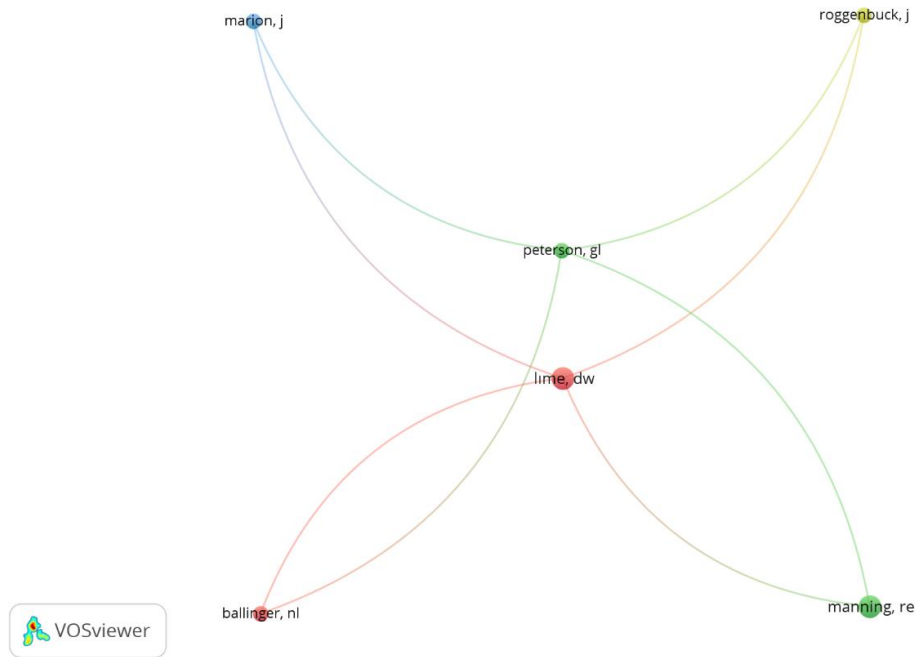

Şekil 11. Scopus veri tabanında 20. yüzyıl en çok kullanılmış anahtar kelimeler (N=48)

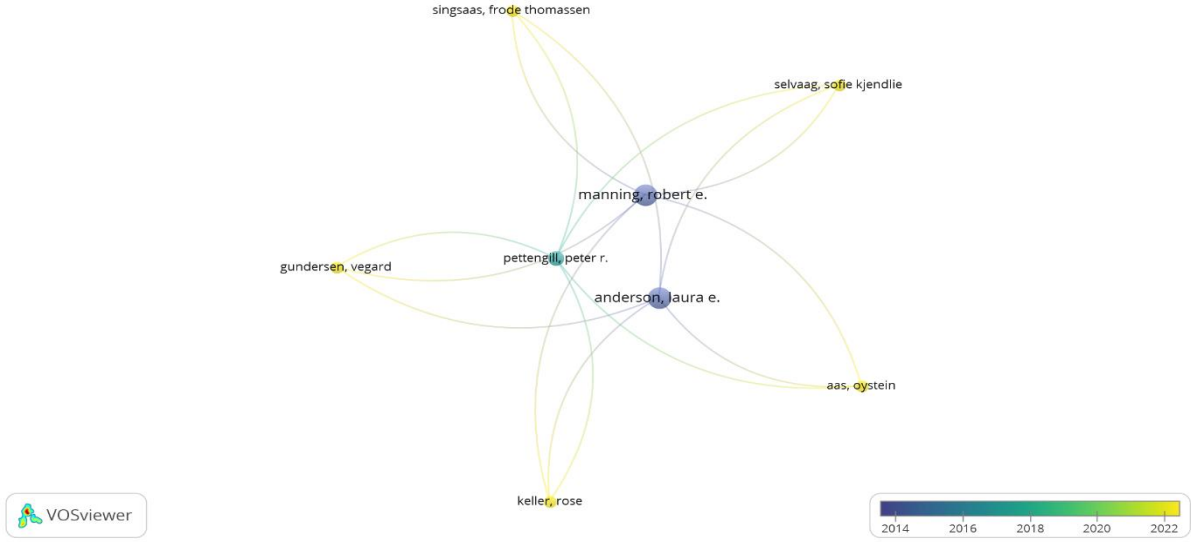

Şekil 12. Scopus veri tabanında 21. yüzyıl en çok kullanılmış anahtar kelimeler (N=179)

Scopus veri tabanında 20. ve 21. yüzyıl içerisinde rekreasyon yönetimi alanı için yazarların kullandığı en yaygın anahtar kelimelerin sunulduğu şekil 11 ve 12’de; rekreasyon yönetimi (recreation management), şarta bağlı değerlendirme (contingent valuation), algı (perception), göl/nehir kalitesi (lake/river quality), tüketici fazlası (consumers’ surplus), rekreatif fırsatların dağılımı (distribution of recreational opportunity), şarj olma (charging), esneklik (elasticity), ziyaret oranı (visit rate), kalabalık (crowding), taşıma kapasitesi (carrying capacity), tahmin geçerliliği (predictive validity), tutum kesinliği (attitude certainty), tutum gücü (attitude-strength) kelimelerinin 20. yüzyıl da en çok kullanılan anahtar kelimeler olduğu görülmüştür. 21. yüzyılda ise rekreasyon yönetimi (recreation management), rekreasyon (recreation), açık hava rekreasyonu (outdoor recreation), akademik topluluk (academic community), azınlık (minority), çevresel taşıma kapasitesi (enviromental carrying capacity), işletme okulu (business school), adaptasyon düzeyi teorisi (adaption level theory), biogüvenlik riski (biosecurity risk), ajans kapasitesi (agency capacity), rekreasyon planlama (recreation planning), güçlendirme (empowerment), etkinlik (event), insan merkezci (anthropotentric), boş zaman (leisure) ve ödeme istekliliği (willingness to pay), yönetim (management) şeklindedir.

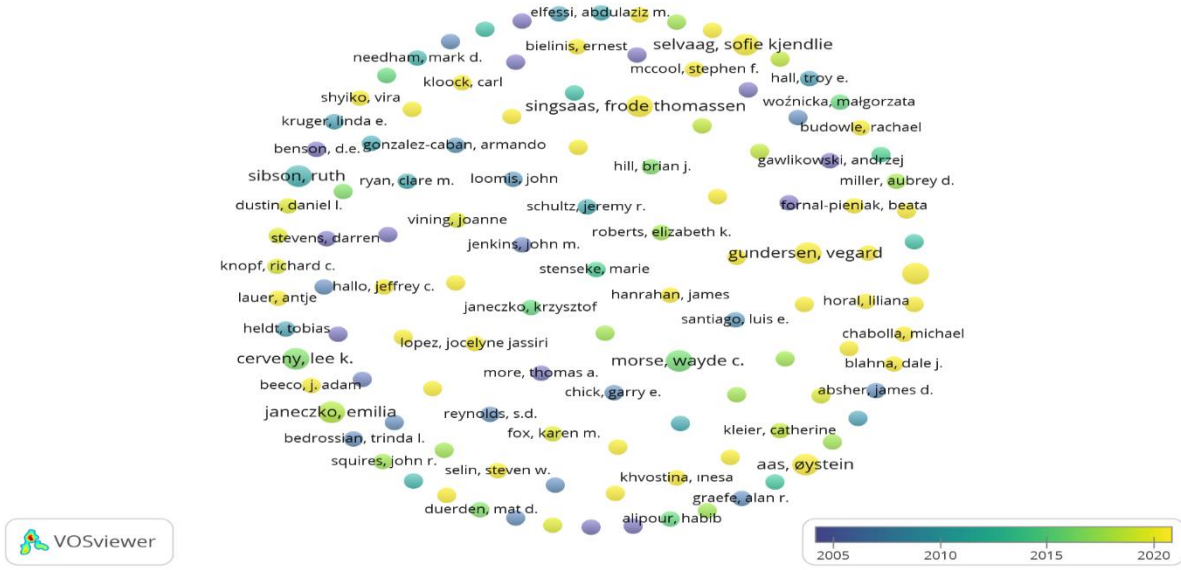

Şekil 13. WoS veri tabanında 20. yüzyılda en çok atıfta bulunulmuş yazarlar (N=72)

Şekil 14. WoS veri tabanında 21. yüzyılda en çok atıfta bulunulmuş yazarlar (N=104)

Şekil 13 ve 14'te rekreasyon yönetimi alanında sıklıkla atıfta bulunulan yazarların ağ analizi gösterilmektedir. Şekil 13'te ve 14'teki her yazara yapılan atıf sayısı arttıkça çevre boyutları da artmaktadır. 20. yüzyılda en çok atıfta bulunulmuş araştırmacılara bakıldığında Marion, Roggenbuck, Peterson, Lime, Ballinger ve Manning isimleri öne çıkmıştır. 21. yüzyılda ise Manning, Anderson, Pettengill, Keller, Aas, Gunderson, Singaas ve Selvaag isimlerinin öne çıktığı tespit edilmiştir. WoS veri tabanında 20. yüzyılda en çok atıfta bulunulmuş yazarları ve ağ şekli Scopus veri tabanında 20. yüzyılda en çok atıfta bulunulmuş yazarlar ile aynı çıkmıştır. WoS veri tabanında en fazla atıf alan yazar sayısı 72 iken Scopus veri tabanında ise 55 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şekil 15. Scopus veri tabanında 21. yüzyılda en çok atıfta bulunulmuş yazarlar (N=119)

Scopus veri tabanı üzerinde 20. ve 21. yüzyılda rekreasyon yönetimi alanında en çok atıfta bulunulmuş yazar listesi ağ analizi ile şekil 15 ve 16’de sunulmuştur. Bu analizle, konuyla ilgili yapılan çalışmalarda hangi araştırmacılara daha sık atıfta bulunulduğunu gösterilmektedir. Kümelere odaklanıldığında daire boyutları atıfta bulunulan yazarlara yapılan atıf sıklığını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Bu çalışmada rekreasyon yönetimi literatürünün 20. ve 21. yüzyıldaki genel durumu kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. İki farklı veri tabanından (Scopus ve Web of Science) 01.01.1900-31.12.2000 ve 01.01.2001-30.01.2024 yılları arasında yayınlanan “rekreasyon yönetimi (recreation management)” başlığını içeren çalışmalar ayrıntılı bir şekilde taranmıştır. WoS ve Scopus üzerinde 20. ve 21. yüzyıllarda en çok yayını bulunan yazar sayıları farklı iken iki veri tabanında aynı yazarların öne çıktığı, iki veri tabanın hem 20. hem de 21. yüzyıl ağ haritalarının tamamen aynı olduğu görülmüştür. Ayrıca 20. yüzyılda öne çıkan yazarların 21. yüzyılda değiştiği tespit edilmiştir. 21. yüzyılda en çok yayını yapan yazar dağılımına bakıldığında, alanda en fazla bilimsel çalışmanın WoS’ta Anderson ve Manning, Scopus’ta ise Aas, Gundersen, Keller, Selvaag, Singaas olduğu ve birbirleriyle etkileşim içerisinde oldukları anlaşılmaktadır. En çok öne çıkan kurumlar parametresinde ise 20. ve 21. yüzyıllarda her iki veri tabanında farklı kurumlar öne çıkmaktadır

Anahtar kelime ağ haritası incelendiğinde ise en sık kullanılan anahtar kelimenin 21. yüzyılda rekreasyon yönetimi kavramı yanında kullanılan anahtar kelimelerin 20. yüzyıl göre sayıca

arttığı analiz sonucunda ortaya konmuştur. 20. yüzyılda iki veri tabanında da en sık kullanılan anahtar kelimenin “rekreasyon yönetimi” olduğu, 21. yüzyılda hem WoS hem de Scopus veri tabanlarında “rekreasyon” kavramının, “rekreasyon yönetimi” kavramının önüne geçtiği görülmüştür. Bunların yanında, “açık hava rekreasyon” kavramının 21. yüzyılda her iki veri tabanında en çok kullanılan anahtar kelime olarak rekreasyon ve rekreasyon yönetimine yaklaştığı tespit edilmiştir. Bu anahtar kelimelerle üretilen bilginin, rekreasyon yönetimi kavramının nereye doğru yöneldiği hakkında akademik alana bir rehber olabilir. Bu alana ait gelecekteki uygulama ve araştırmalara yardımcı olabilir.

20. yüzyılda WoS ve Scopus'ta rekreasyon yönetimi kavramı dışındaki anahtar kelimelerin birbirinden farklı olduğu görülürken 21. yüzyılda her iki veri tabanında da en sık kullanılan birçok anahtar kelimenin aynı olduğu tespit edilmiştir. En çok atıfta bulunulan yazarlar analizinde hem WoS hem de Scopus'ta 20. yüzyıl da aynı ağ haritasına aynı isimlerle ulaşılmıştır. Her iki veri tabanında da 21. yüzyıl atıfta bulunulan yazar sayısı artmakla birlikte en çok artışın Scopus'ta olduğu tespit edilmiştir. Yazarlardan Manning'in WoS üzerinde hem 20. hem de 21. yüzyıl da en çok atıf alan yazar olduğu görülmektedir. En çok yayın yapan ülke analizinde 20. yüzyıl WoS da Amerika Birleşik Devletleri çok fazla öne çıkmakla birlikte toplamda dört ülkenin (Avustralya, Avusturya ve Kanada) olduğu, 21. yüzyılda ise bu sayının on beşe çıktığı ve Amerika'nın yine en çok yayın yapan ülke olduğu ancak diğer ülkelerin Avusturya hariç değiştiği ortaya çıkmıştır. Avusturya, Almanya, İsveç, Yeni Zelanda'nın yanı sıra Kenya'nın 21. yüzyılda rekreasyon yönetimi üzerinde en çok yayın yapan ülke olduğuna dikkat edilmiştir. WoS veri tabanında 21. yüzyıl ağ haritası olmasına rağmen 20. yüzyılda iyi bir ağ haritası çıkmadığı için şekil olarak sunulmak yerine okuyucuya yazılı olarak sunulmuştur. Scopus'ta ise 20. yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri başı çekerken yine toplamda dört ülke öne çıkmıştır (Kanada, Birleşik Krallık, Yeni Zelanda). 21. yüzyılda ise Amerika yine en çok yayın yapan ülke birinciliğini elinde tutmakla birlikte Kanada, Puerto Rico, Kenya, Tayvan, İsveç, Ukrayna gibi ülkeler en çok yayın yapan ülkeler arasına dahil olduğu görülmüştür. 20. yüzyılda rekreasyon yönetimi üzerinde yayın yapmış ülkelerin eğitim ve refah düzeyleri ile ekonomik gelişmişliği göz önünde bulundurulduğunda 21. yüzyılda en sık yayın yapmış ülkelerle karşılaştırıldığında rekreasyon yönetimine ilişkin çalışmaların ve uygulamaların daha da önem kazandığı söylenebilir. Çalışmamızın bu bulgusuna ek olarak, son yıllarda Kenya, Tayvan, Ukrayna gibi ülkelerde rekreasyon yönetimi alanında yapılan çalışmalarda bir artış olduğunu belirtmek önemlidir. Akademik alanda rekreasyon yönetimi üzerine bilimsel araştırma yapmayı planlayan Türk araştırmacılar akademik yayınlarının kalitesi arttırmak için bu alandaki önde gelen Scopus ve WoS veritabanlarında yayınlanmış olan çalışmaları, önde gelen araştırmacıları, ülkeleri, atıfta bulunulan yazarları göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Örneğin, hem 20. yüzyılda en çok yayını bulunan yazarlardan biri olmasıyla hem de 20. ve 21.

yüzyılda en çok atıfta bulunulan bir araştırmacı olmasıyla Manning, alana yön veren önemli bir bilimsel araştırmacı nezdinde örnek olarak değerlendirilebilir. Bu ve benzeri araştırmacılar, araştırmalar, anahtar kelimelerle görülen yönelmeler temel nitelik taşıır ve bilim camiasında daha iyi ve özgün çalışmaların ortaya çıkarılmasına katkı sağlarken daha iyi bir iş birliğine de yol açabilir. Dolayısıyla Scopus ve WoS üzerindeki temel kaynaklara başvurmanın ülkemizde bu alan hakkındaki literatürün oluşmasına ve daha da gelişmesine fırsat sağlayacağını söylemek yerinde olacaktır.

Her iki yüzyıl boyunca rekreasyon yönetiminin süreç içerisindeki değişimine bakıldığında 20. yüzyılda rekreasyon yönetimi, toplumun algı ve tutumuna yönelik çalışmalar yapılırken 21. yüzyılda ise rekreasyon yönetiminin yanında rekreasyon türlerine, yönetim fonksiyonlarına ve mali çalışmalarla birlikte yönetimi geliştirmeye dair çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Son olarak, araştırma rekreasyon yönetiminin mevcut durumuna ilişkin bulguları bazı sınırlılıklarla birlikte rekreasyon yönetimi alanının bilimsel literatürdeki yeri bakımından önemli bir gösterge olarak alınabilir. Bu araştırma, bu alanın çeşitliliğine katkıda bulunmakla birlikte araştırmacılar ve ilgili diğer çalışmalar için bağlantılı yazarları, kurumları, anahtar kelimeleri, atıfta bulunulan yazarları belirlemektedir.

Değişen ve gelişen toplumsal koşullar rekreasyon yönetimi kavramının uzun süreçteki dönüşümünü ortaya koymaktadır. Mevcut araştırma, “rekreasyon yönetimi” kavramı özelinde araştırma başlık taramaları ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmanın temel kısıtlılığı belirtilen veri tabanları dışındaki veri tabanlarında yayınlanan çalışmaların dahil edilmemiş olmasıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, rekreasyon yönetimi ile simbiyotik ilişki içerisinde olan kavramlar bir arada kullanılarak araştırma kapsamı genişletilebilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 22.12.2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 2023/14

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tüm aşamalarında yazar da eşit katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Yazarların araştırmaya ilişkin çıkar çatışması beyanları bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Alhadj, M.N., Halboub, E., Al-Maweri, S.A., Alkheraif, A.A., Smran, A., Alqerban, A. & Samran, A. (2022). Bibliometric analysis and evaluation of the Journal of Prosthodontic Research from 2009 to 2021. *J Prosthodont Res*, 66(4),525-529. https://doi.org/10.2186/jpr.JPR_D_21_00311
- Arruda, H., Silva, É. R., Lessa, M., Júnior, D. P., & Bartholo, R. (2022). Vosviewer and bibliometrix. *Journal of the Medical Library Association*, 110(3), 392-395. <https://doi.org/10.5195/jmla.2022.1434>
- Beggs, B., Butts, O., Hurd, A., & Elkins, D. (2018). Differences in employee perceptions of entry-level competencies of nirs campus recreation professionals. *Recreational Sports Journal*, 42(1), 90-101. <https://doi.org/10.1123/rsj.2017-0001>
- Bernat, S., Trykacz, K., & Skibiński, J. (2022). Landscape perception and the importance of recreation areas for students during the pandemic time. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(16), 9837. <https://doi.org/10.3390/ijerph19169837>
- Bowen, G.A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, Vol. 9 Issue: 2, pp.27-40, <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Broadhurst, R. (2001). *Managing environments for leissure and recreation*. Routledge
- Burgin, S. & Hardiman, N. (2012). Extreme sports in natural areas: Looming disaster or a catalyst for a paradigm shift in land use planning?. *Journal of Environmental Planning and Management*, 55(7), 921-940. <https://doi.org/10.1080/09640568.2011.634228>
- Carter, M.J., & Andel, G.E. (2020). *Therapeutic recreation: A practical Approach*. Maveland Press.
- Cooke, S. J., Venturelli, P. A., Twardek, W. M., Lennox, R. J., Brownscombe, J. W., Skov, C., & Danylchuk, A. J. (2021). Technological innovations in the recreational fishing sector: Implications for fisheries management and policy. *Reviews in Fish Biology and Fisheries*, 31(2), 253-288. <https://doi.org/10.1007/s11160-021-09643-1>
- Dillard, J. E. & Bates, D. L. (2011). Leisure motivation revisited: Why people recreate. *Managing Leisure*, 16(4), 253-268. <https://doi.org/10.1080/13606719.2011.613624>
- Eck, N. J. V., & Waltman, L. (2009). Software survey: Vosviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Ellegaard, O. & Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?. *Scientometrics*, 105(3), 1809-1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Getz, D. (1986). Management Planning in Public Recreation Agencies. *Journal of park and recreation administration*, 4
- Golston, J. (2017). Developing an operational model of sustainable recreation: a qualitative study of usda forest service southwestern region national forests. West Virginia University, <https://doi.org/10.33915/etd.5691>
- Jenkins, J., & Pigram, J. (2005). *Outdoor recreation management*. Routledge.
- Jensen, C.R., & Naylor, J. (2000). *Opportunities in recreation and leissure careers*. VGM Career Books. <https://doi.org/10.1036/0071388141>
- Lillo, F. G., Claver-Cortés, E., Úbeda-García, M., Marco-Lajara, B., & Zaragoza-Sáez, P. (2018). Mapping the “intellectual structure” of research on human resources in the “tourism and hospitality management scientific domain”. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(3), 1741-1768. <https://doi.org/10.1108/ijchm-04-2017-0187>
- Liu, Y. & Avello, M. (2021). Status of the research in fitness apps: A Bibliometric analysis. *Telematics and Informatics*, 57, 101506. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2020.101506>
- Madsen, J., Radel, C., & Endter-Wada, J. (2014). Justice and immigrant Latino recreation geography in cache valley, Utah. *Journal of Leisure Research*, 46(3), 291-312. <https://doi.org/10.1080/00222216.2014.11950327>
- McClean, D.D., & Hurd, A.R. (2014). *Kraus' recreation and leisure in modern society*. (9th edition). Jones & Bartlett Publishers.
- Morse, W., Stern, M., Blahna, D., & Stein, T. (2022). Recreation as a transformative experience: Synthesizing the literature on outdoor recreation and recreation ecosystem services into a systems framework. *Journal of Outdoor recreation and Tourism*, 38, 100492. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2022.100492>
- Ropponen, A., Wang, M., Narusyte, J., Silventoinen, K., Böckerman, P., & Svedberg, P. (2021). Sustainable working life in a Swedish twin cohort-a definition paper with sample overview. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(11), 5817. <https://doi.org/10.3390/ijerph18115817>
- Sharma, R., Jabbour, C. J. C., & Jabbour, A. B. L. D. S. (2020). Sustainable manufacturing and industry 4.0: What we know and what we don't. *Journal of Enterprise Information Management*, 34(1), 230-266. <https://doi.org/10.1108/jeim-01-2020-0024>
- Sych, V. (2023). Research of the recreational environment of the city and suburban area – conceptual approaches. *Odesa National University Herald Geography and Geology*, 28(2(43)), 90-101. [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.2\(43\).292739](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2023.2(43).292739)
- Sem, J., Clements, C. J., & Bloomquist, P. (1996). Tourism and recreation management: Strategies for public lands. *Parks and Recreation*, 31(9), 92-104.
- Shen, X. & Wang, L. (2020). Topic evolution and emerging topic analysis based on open source software. *Journal of Data and Information Science*, 5(4), 126-136. <https://doi.org/10.2478/jdis-2020-0033>

- Stier, W. F., Schneider, R., Kampf, S., Wilding, G. E., & Haines, S. (2005). The financial and facility status of campus recreation programs at nirsra colleges and universities. *Recreational Sports Journal*, 29(2), 127-142. <https://doi.org/10.1123/rsj.29.2.127>
- Tolkildsen, G. (2012). *Leisure and Recreation Management*. Routledge.
- Tolkildsen, G. (2005). *Sport and Leisure Management*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203401651>